

Уводне напомене

У 21. веку државе постављају у средиште задовољног, слободног и одговорног појединца, којем је омогућен висок степен личне, правне, социјалне и здравствене сигурности. Кључни развојни принцип на ком се темељи остварење тог циља је концепт одрживог развоја, који полази од претпоставке да се само уравнотеженим деловањем може истовремено управљати људским ресурсима, остварити економски развој, избећи неједнакост која угрожава социјалну страну друштва, правду и сигурност. Све то ће такође осигурати интеграцију у глобално друштво, истовремено задржавајући сопствени идентитет, док с друге стране такво деловање не угрожава екосистеме који представљају основ квалитета целокупног живота садашњих и будућих генерација.

Савремена политика заштите животне средине тежи ка интегрисаном приступу решавању проблема заштите животне средине. Интересовање и брига о животној средини, као и растући притисак јавности и спровођење законске регулативе, у свету условљавају сталне промене у друштву, изазивајући промене врста и нивоа утицаја на животну средину.

У том смислу се спроводе активности праћења, односно мониторинг животне средине ради прикупљања информација о њеном стању. Он представља сигурно најјаче оруђе за процену услова и кретања у животној средини, али и у процесу доношења политике заштите животне средине и одрживог развоја и имплементације мултилатералне процене у области заштите животне средине у региону UNECE. Осим тога, успостављањем система информисања и прикупљања података, као и применом сета индикатора као усклађене методе сумирања великог броја мерења и података у вези са заштитом животне средине у ограничен број најзначајнијих информација у овој области, доприноси се значајном повећању ефикасности и ефективности у примени националне политике заштите животне средине.

Током протекле деценије, у оквиру неколико регионалних организација, нарочито Економске комисије УН за Европу, Европске агенције за заштиту животне средине, OECD, али и у оквиру многих других међународних организација, учињено је доста у области развоја и јачања мониторинга, а радило се и на јачању генералног оквира мониторинга у животној средини кроз стварање усклађених метода за прикупљање података, примене индикатора и извештавања у циљу повећања нивоа међународне упоредивости информација у области заштите животне средине. Истакнут пример ове врсте приступа јесте припрема Извештаја о процени стања животне средине на основу индикатора на паневропском нивоу. Осим тога, важно је нагласити и развој система са само-праћење загађивача, концепт који омогућава реализацију јединственог партнерског односа између органа управе и индустрије, а ради испуњења циљева одрживог развоја.

Свака од чланица Европске агенције за заштиту животне средине, али и оне земље које ће то тек постати, као што су државе југоисточне Европе, треба да се придржава правила и препорука за успостављање сопствених система мониторинга, сакупљања података и извештавања ради повећања нивоа међународне упоредивости информација о животној средини, чиме се помаже што прецизнијем увиду у генерално стање животне средине. На тај начин, доносиоци програмске политике и одлука у области заштите животне средине могу добити добар основ за доношење правих и примарно ефикасних одлука.

На крају, потребно је нагласити да је за све поменуте циљеве неопходно успоставити одговарајући институционални и законодавни оквир којим би се омогућило постизање тих циљева. Успостављање међународне сарадње, размена стечених знања, комуникација и активности у оквиру регионалних, европских и светских организација ће створити неопходне услове да се начини корак напред у области заштите животне средине у паневропском региону. Стварање поуздане информације, базиране на последњим подацима из животне средине, и уз коришћење концепта политике релевантних индикатора доступних широј јавности је наша заједничка обавеза и циљ.

Закључне напомене

Потребно је повећати утицај података добијених из мониторинга и процене стања животне средине приликом израде програмске политике на националном и међународном нивоу. Припрема извештаја о стању животне средине на основу индикатора на државном нивоу се може посматрати као кључни инструмент усмерен на усклађивање система прикупљања података о животној средини и побољшање упоредивости националних процена у региону.

Потребно је успостављање новог сета јасних и реалних циљева заштите животне средине, док се с друге стране има у виду развој и имплементација алата и индикатора напретка у области мониторинга.

Јачање владине подршке образовању, учешћу јавности и подизању свести, што за резултат има постизање циљева одрживог развоја.

Процена образаца одрживе производње и потрошње постаје све израженија у програмским политикама, на основу индикатора на паневропском нивоу.

Наставак напора у имплементацији постојећих споразума у области заштите животне средине и успостављање нових билатералних и мултилатералних споразума усмерених на побољшање стања животне средине у Европи.

Изградња система информисања у области заштите животне средине, чије се информације могу размењивати, што даје основ за континуирану процену стања животне средине у паневропском региону.

